

Monahismul și propovăduirea în mediul on-line

Liviu Vidican-Manci; Emil M. Mărginean¹

Rezumat

Studiile din mediul ortodox de analiză, prognoză și diagnoză a prezenței Bisericii în mediul virtual sunt la început. Vom întâlni multe inițiative din mediul protestant și catolic, dar mai puține din mediul ortodox. Astăzi, este important să trecem prin filtrul teologic și științific prezența monahală în mediul virtual. Cum se poate împăca lumea virtuală cu viața monahală, globalismul cu ascetismul? Se poate vorbi despre un impact real asupra consumatorilor de internet? Ce așteptări au credincioșii? Care sunt cele mai apreciate conținuturi? Ce impact poate avea misiunea on-line a monahilor dacă este prezentată într-o manieră profesionistă? În studiul de față, autorii încearcă să sublinieze modul în care două personalități ale lumii monahale din Occident își desfășoară misiunea on-line și promovează, indirect, un nou tip de monahism, prea puțin cunoscut în Biserica Ortodoxă, un monahism misionar pe „continentul digital”.

Cuvinte-cheie:

monahism ortodox, propovăduire on-line, Abbot Tryphon, Coffee with Sister Vassa, Facebook

Introducere

Prezența Bisericii în mediul virtual nu mai este o noutate, este doar o realitate care ne preocupă, pe unii mai mult, pe alții mai puțin. În acest mediu „fermecător”, tentant, promițător și, în aceeași măsură, acaparator și versatil, Biserica caută să-și continue și împlinească rolul de propovăduitoare a Evangheliei (*Mt* 28, 19-20). Dacă implicarea instituțiilor bisericești nu mai miră pe nimeni, ci este tradusă, mai ales de către mediul laic, ca o normalitate, totuși analiza acestei prezențe, constituirea unei metodologii care să ne ajute să înțelegem mai bine cum, cât și în ce mod e bine să fim

¹ Pr. Liviu L. Vidican-Manci (n. 1981), Lector universitar al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, catedra de Catehetică-Omiletică. E-mail: liviuvidecan@gmail.com.

Ing. dr. Emil M. Mărginean (n. 1988). E-mail: emil.m.marginean@gmail.com.

prezenți, sunt doar la început. Studiile din mediul ortodox de analiză, prognoză și diagnoză, de impact sunt la început, și vorbim de întreaga Ortodoxie. Vom întâlni multe inițiative din mediul protestant și catolic, dar mai puține din mediul ortodox². În demersul nostru am pornit de la studiile lui Isabelle Jonveaux, care vorbește despre două dimensiuni ale media digitale în context monastic. Într-un amplu studiu, desfășurat pe perioada a patru ani, I. Jonveaux susține noua oportunitate adusă de *digital media* în cadrul comunităților monahale. Principalul argument este posibilitatea acestora de a contribui pentru societatea contemporană, sub diferite forme, rămânând totuși în mediul lor monahal, cel care le facilitează viața spirituală și contemplativă. Așadar, media digitală poate deveni un mijloc de misiune *ad extra*: „mulțumită paginilor web, aceștia pot dobândi vizibilitate în societatea secularizată printr-un canal neutru din punct de vedere religios. Mai mult, monahii încearcă să folosească Internetul ca un nou canal de evanghelizare”³. Totuși, există și un aspect al misiunii *ad intra*, adică utilizarea mediei digitale în formarea personală și construirea de relații și parteneriate benefice între comunitățile monahale⁴.

Cele mai serioase și vizibile conferințe organizate în mediul ortodox pe tema digitalizării misiunii ortodoxe sunt cele organizate sub egida „International Association of Digital Media and Orthodox Pastoral Care” desfășurate în două ediții: 2015 și 2018⁵. Au avut parte de susținerea nemijlocită a Bisericilor Ortodoxe, mai ales a Patriarhiei Ecumenice. Prezența a fost masivă, reprezentative fiind Bisericile Greacă, Rusă și Română, prin delegații lor. Dezbaterile au atins toate fațetele impactului noilor tehnologii în viața Bisericii și au generat o serie de concluzii. Una dintre rezoluțiile primei ediții subliniază dorința unei părți a mediului monahal de a „reevangheliza” lumea prin internet⁶. Chiar dacă pare mult spus „reevanghelizare”, dacă ținem cont și de luările de poziție din ultimul deceniu în sânul lumii catolice, vom înțelege că, din diaspora și din Ortodoxia trăită în Occident, lucrurile se cer a fi citite și din altă perspectivă. În aceeași ordine de idei, e important să precizăm că în Ortodoxie teologiile sunt împărțite între cei care refuză categoric noile tehnologii, cei care au o viziune moderată și cei care exacerbează rolul acestora. În ce privește lumea monahală, chiar dacă nu avem foarte multe poziționări oficiale, una este demnă de remarcat și aparține

² Documentele comisiei papale pentru comunicațiile sociale. Vezi colecția disponibilă în traducerea românească: <https://www.magisteriu.ro/categorie/dicastere-vaticane/cons-pontif-pt-comunicatiile-sociale/>, 26 februarie 2020.

³ Isabelle JONVEAUX, „Facebook as a monastic place? The new use of internet by Catholic monks”, în *Scripta Instituti Donneriani Aboensis*, XXV (2013), p. 102.

⁴ Vezi Isabelle JONVEAUX, „Internet in the Monastery. Construction or Deconstruction of the Community?”, în *Online – Heidelberg Journal of Religions on the Internet*, XIV (2019), pp. 61-78.

⁵ Vezi concluziile conferințelor: <http://dmopc.org/?p=2167>, 20 februarie 2020.

⁶ Vezi <http://dmopc.org/?p=2167>, 20 februarie 2020.

Arhiepiscopului de Alba Iulia, Irineu Pop, care în sinaxa monahală din 2019 a precizat că „monahul contemporan nu are nevoie de o identitate virtuală pentru a comunica cu lumea, chiar și în dorința de a face misiune”⁷.

Această ultimă luare de poziție, perfect justificată, dacă ținem cont de voturile monahale, de vocația ascetică, poate de virajele și derapajele înregistrate în activitatea unor monahi în mediul virtual, întră vizibil în conflict cu propunerea DPMOC I. Nu vom comenta cine are dreptate și cine nu, mai ales că ambele poziționări privesc problema din unghiuri diferite, ci vom încerca analizarea unei piese din „puzzle”-ul misiunii monahale ortodoxe în lumea virtuală.

Scopul acestui studiu este să trecem prin filtrul teologic, a se citi misionar-catehetic, și științific prezența monahală în mediul virtual. Cum se poate împăca lumea virtuală cu viața monahală, globalismul cu ascetismul? Se poate vorbi despre un impact real asupra consumatorilor de internet? Ce așteptări au credincioșii? Care sunt cele mai apreciate conținuturi? De ce unele sunt preferate altora? În final vom trage câteva concluzii care sperăm să sporească înțelegerea importanței prezenței călugărilor în mediul virtual.

Metodologie

Pentru a fi cât mai obiectivi în analiză, metodologia utilizată este inspirată din ceea ce se cunoaște drept „triangulation methodology”, adică un mix metodologic, combinând elemente din analiza teologică și netnografică de adunare și interpretare a datelor⁸.

Subiecții aleși sunt monahi, persoane cu identitate virtuală asumată, cu profile în „Social Media” girate de o prezență constantă, deci expuși posibilității de a fi subiecte de analiză academică. Vorbim de Varvara Georgievna Larina și Părintele Trifon, cunoscuți drept „Sister Vassa” și „Abbot Tryphon”. Motivele acestei alegeri sunt două: popularitatea în mediul on-line și faptul că ambii sunt monahi ce activează în ortho-networkul internațional, vorbitor de limba engleză.

Vom prezenta statisticile generale în cazul celor doi autori, perioada eșantionată este cuprinsă între 1 și 30 iunie 2019, fiind înregistrate toate postările din această perioadă. Apoi vom oferi analiza primelor și ultimelor două postări ale celor doi autori, ordonate după numărul total de reacții. În cazul minimelor, din rațiuni statistice, nu le-am ales întotdeauna strict pe ultimele două, întrucât acestea erau foarte similare

⁷ Vezi concluziile sinaxei: <https://basilica.ro/arhiepiscopul-irineu-le-reaminteste-monahilor-ca-nu-au-nevoie-de-o-identitate-virtuala>, 20 februarie 2020.

⁸ Aceeași metodologie am folosit în redactarea părții a II-a, partea de analiză a cercetării doctorale „Impactul prediciei și al catehezei asupra «generației digitale» prin utilizarea noilor tehnologii ale informației și comunicării”, sub conducerea Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon și Prof. Dr. Adrian Opre. Lucrarea este în curs de publicare la Presa Universitară Clujeană.

din punctul de vedere al conținutului. Totuși acestea au fost alese din ultimele 15% după numărul total de reacții.

Aspecte biografice

Sister Vassa

Sister Vassa⁹ (Varvara Georgievna Larina) este o călugăriță ortodoxă care în perioada 2009-2017 a predat Liturgică la Universitatea din Viena. S-a născut în 11 decembrie 1970, în New York, într-o familie preotească. Studiile superioare le-a urmat în Europa (Italia și Germania), specializându-se în Liturgică sub atenta îndrumare a profesorului Robert F. Taft. În 2010, teza i-a fost publicată în prestigioasa colecție *Orientalia Christiana Analecta*, volumul 286. A intrat în mediul monahal în 1989, într-o mănăstire din Franța, sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe Ruse (ROCOR). Sister Vassa este autoarea seriei „Coffee with Sr. Vassa”¹⁰. Acest program se concretizează prin materiale video și meditații zilnice prin care autoarea își propune să facă cunoscute diferite aspecte liturgice și practice ale credinței ortodoxe¹¹. Promovează o cateheză atipică, mijlocită de new media. Întregul program are o structură bine definită și se bucură de un acces larg în mediul online, prin pagina Facebook, canalul Youtube și site-ul propriu. Multe dintre înregistrările video sunt însoțite și de subtitrări în diferite limbi de circulație internațională, ceea ce înseamnă că a creat o adevărată comunitate de „contributori”, adică de persoane care ajută la traducerea materialelor în diferite limbi. Cele mai multe dintre postările sale se adresează unui public care poate înțelege nuanțele elementelor liturgice bizantine, citând adesea din textul biblic grecesc sau folosind diferiți termeni din slavona liturgică. Am putea spune că publicul cărui i se adresează este educat, cu studii peste medie, intelectuali și începători în studiul teologiei.

Abbot Tryphon

Despre Părinele Trifon avem puține date disponibile. Este starețul mănăstirii ortodoxe din insula Vashon, Washington, Statele Unite, aflată sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe Ruse din afara granițelor (ROCOR). De profesie psihoterapeut, traseul lui spiritual începe cu protestantismul de factură luterană, alunecă înspre ateism, însă

⁹ Sr. Vassa administrează o pagină web oficială unde vom putea urmări elemente biografice importante. Pe unele le vom oferi schematic în descrierea noastră, celelalte pot fi accesate în <https://www.coffeewithsistervassa.com/aboutsrvassa>, 17 martie 2020.

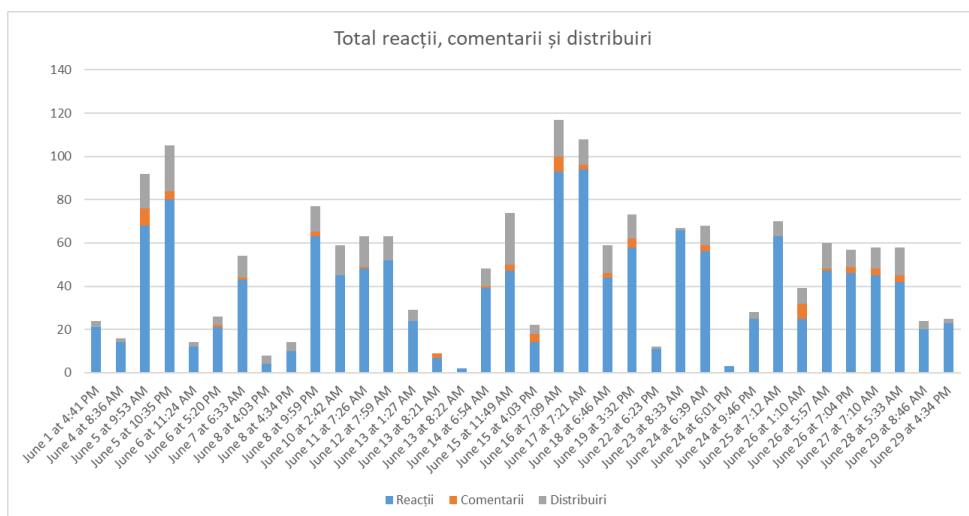
¹⁰ Vezi biografia autoarei Barbara Larin, http://media.wix.com/ugd/26b36d_dc588da5510148abbbf70d5c122a087f.pdf, 17 martie 2020.

¹¹ <https://www.facebook.com/CoffeeWithSisterVassa/>, 20 februarie 2020; <https://www.youtube.com/channel/UCH-FBwgf93rU-g8BH3xiuUQ>, 20 februarie 2020. În ziua accesării, canalul *Coffee with Sr. Vassa* număra 11.400 de utilizatori și arhiva 229 de videoclipuri, iar pagina de Facebook număra 17.080 de urmăritori și 17.188 de persoane care o apreciază.

dorița de a cerceta originile creștinismului l-a re poziționat în contextul ortodox în care se află și astăzi¹². Misiunea sa în mediul online a început cu scurtele meditații zilnice „The Morning Offering” de la postul de radio ortodox Ancient Faith Radio din Statele Unite și se continuă cu succes prin pagina Facebook care este actualizată zilnic. Având în vedere propria formare și itinerariul său spiritual, precum și audiența paginii sale de Facebook, putem spune că Abbot Tryphon manifestă o misiune autentic ortodoxă, deschisă înspre alte tradiții creștine, dar fără a se preocupa în mod deosebit de un tip de misiune ad-extra. Cateheza sa este, de asemenea, atipică, adaptată mediului virtual. Textele sunt scurte și combină elementele de credință cu sfaturile practice.

Rezultate

Sister Vassa și natura postărilor ei

The day of the Holy Spirit (17 iunie 7:21)

Statistici: Total reacții 94, Like 76, Love 18, Comentarii 2, Distribuiri 12

Postarea este compusă dintr-un text explicativ al sărbătorii Duhului Sfânt, însoțit de o imagine ruptă din context. Data postării este corelată cu Lunea Sfântului Duh din ritual bizantin.

¹² Postările prezentate pe Facebook, majoritatea, sunt prezente în format text și pe blogul: <https://blogs.ancientfaith.com/morningoffering/author/themorningoffering/>, 12 ianuarie 2020. O foarte succintă biografie se găsește la <https://www.seattletimes.com/seattle-news/northwest-wanderings-vashon-monk-anything-but-orthodox/>, 17 ianuarie 2020. Cele mai multe dintre detaliile biografice se găsesc în interviurile și materialele video publicate de autor.

Textul are o lungime de 396 de cuvinte și este împărțit în 5 paragrafe. Primul reprezintă pasajul referitor la persoana Duhului Sfânt din Crezul Niceo-Constantinopolitan. Sister Vassa face câteva precizări legate de învățătura ortodoxă a „purcederii” Duhului Sfânt din Tatăl. Apoi vorbește despre actualitatea prezenței Duhului în lumea contemporană, El fiind Cel care suflă viață peste toți, nu doar peste un grup restrâns. De-a lungul textului face și câteva trimiteri scripturistice la pasaje care vorbesc despre persoana și lucrarea Duhului Sfânt. În final, autoarea face apel la rugăciunea publicului pentru o călătorie pe care o va face în următoarele zile. Imaginea reprezintă o fotografie care o surprinde pe autoare în natură, îmbrăcând ținuta monahală.

Există un singur comentariu, apreciativ la tema aleasă. Sister Vassa răspunde cu o mulțumire personalizată.

Postarea este distribuită de două pagini ale unor parohii ortodoxe din Marea Britanie și de persoane individuale, existând și două distribuiri pe grupuri de discuții.

Pentecost (16 iunie 7:09)

Statistici: *Total reacții 93, Like 73, Love 20, Comentarii 7, Distribuiri 17*

Postarea este compusă dintr-un text explicativ al sărbătorii, însoțit de o imagine sugestivă. Data postării este corelată cu sărbătoarea Pogorârii Sfântului Duh din ritul bizantin.

Textul are o lungime de 362 de cuvinte și este împărțit în trei paragrafe de 8-9 linii. Primul este citarea scripturistică a episodului Pogorârii Duhului Sfânt (FA 2, 1-6). Apoi, Sister Vassa face câteva delimitări conceptuale, vorbind despre noțiuni precum „har”, „energii divine”, ca elemente ale Duhului, Cel care aduce darul sacru al vieții. În ultimul paragraf amintește rolul sărbătorii de astăzi pentru creștinii ortodocși și încheie prin rugăciunea „Împărate ceresc”. Imaginea este explicată la finalul textului și prezintă un interior al unei biserici ortodoxe, cu un aranjament floral în jurul icoanei Sfintei Treimi.

Comentariile reprezintă mesaje de binecuvântare cu ocazia praznicului Pogorârii Duhului Sfânt și aprecieri ale valorii artistice a imaginii încărcate. Sister Vassa răspunde unor comentarii și le apreciază pe celelalte prin *Like* sau *Love*.

Distribuiri aparțin unor persoane particulare, cu excepția a două dintre ele, o parohie ortodoxă din Marea Britanie și un centru de studiu atașat de o parohie ortodoxă din Statele Unite.

Tune in to our all-NEW audio podcast! (24 iunie 18:01)

Statistici: *Total reacții 3, Like 3, Love 0, Comentarii 0, Distribuiri 0*

Prin această postare, Sister Vassa dorește să popularizeze canalul ei de pe platforma *patreon*, publicând o imagine sugestivă, însoțită de un scurt text explicativ și o legătură spre canalul *patreon*. Utilizatorii nu pot vizualiza materialul video propus decât dacă devin colaboratori prin donarea unei sume de bani, astfel că resursele nu sunt puse la dispoziție în mod gratuit, ci sunt accesibile doar unui grup restrâns.

Textul are o lungime de 50 de cuvinte și este compactat într-un singur paragraf. Aici, autoarea descrie conținutul noului episod publicat pe platforma *patreon*, și anume textul referitor la Duhul Sfânt din Crezul Niceo-Constantinopolitan, în relație cu începutul postului Sfinților Apostoli. Imaginea este sugestivă, grafica este personalizată pentru episodul 251 din seria „The Podcast Coffee with Sister Vassa”.

Nu există comentarii sau distribuiri ale postării.

Sister Vassa's weekly „Here's A Thought” video „on Taking Care of the Body” (6 iunie 11:24)

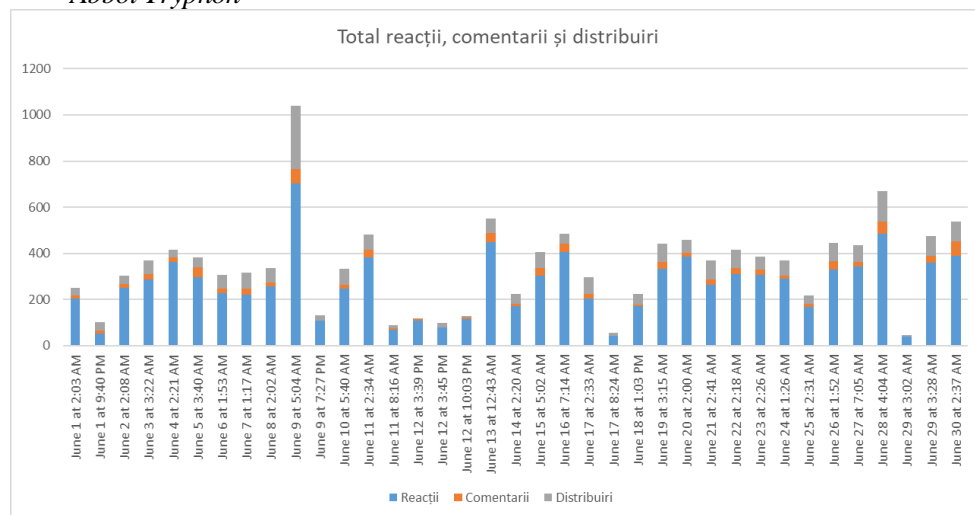
Statistici: *Total reacții 12, Like 11, Love 1, Comentarii 0, Distribuiri 2*

Postarea reprezintă un mesaj de promovare al canalului *instagram* al autoarei. Aceasta se concretizează într-un scurt mesaj-text explicativ însoțit de o imagine de tip „poster” și o legătură spre resursa video din *Instagram*. Video-ul este accesibil în mod liber și gratuit, fără a fi nevoie de un cont în rețeaua *Instagram*.

Textul are o lungime de 26 de cuvinte și este compactat într-un singur paragraf. Autoarea folosește trei hashtag-uri: #ascension #orthodoxy #ilovedogs și descrie înregistrarea video în care vorbește despre grija față de trup. Imaginea este un generic al seriei „Weekly Instagram Video”.

Nu există comentarii, iar postarea este distribuită de o persoană particulară și o pagină a unei parohii catolice de rit bizantin din Statele Unite.

Abbot Tryphon

How to Forgive (9 iunie 5:04)

Statistici: *Total reacții 703, Like 487, Love 216, Comentarii 64, Distribuiri 272*

Postarea reprezintă o invitație la iertare, un mesaj text însoțit de o imagine care nu este sugestivă.

Textul are o lungime de 345 de cuvinte și este împărțit în 5 paragrafe. La început se face o explicitare a termenului iertare, care nu înseamnă totală uitare, ci, mai degrabă, lipsa resentimentului. Apoi, urmează o metodă care poate fi utilizată de cei care nu pot ierta: amintirea ofenselor aduse altora de-a lungul timpului. În final se arată care sunt roadele iertării și rugăciunii pentru vrăjmași: deschiderea inimii și dobândirea harului aducător de pace. Textul se încheie prin citarea versetului 1 Petru 3, 9.

Imaginea reprezintă o fotografie de grup a autorului, împreună cu obștea mănăstirii, în fața bisericii de lemn.

Din cele 65 de comentarii, 34 reprezintă mesaje de mulțumire pentru acest mesaj care inspiră. Alte comentarii reprezintă întrebări sau reflecții referitoare la acest text. Abbot Tryphon răspunde la primele 23 dintre ele cu o reacție *like*. La una dintre întrebări răspunde personalizat, oferind o soluție pastorală la problema iertării.

Postarea este distribuită de 9 pagini ale unor parohii ortodoxe din Statele Unite, o pagină a unei parohii ortodoxe din Belize, două misiuni ortodoxe din SUA, o parohie ortodoxă din Marea Britanie, o asociație a studenților ortodocși din Australia și de persoane particulare, existând și șase distribuiri pe grupuri de discuții.

A Christian Home (28 iunie 4:04)

Statistici: *Total reacții* 486, *Like* 341, *Love* 144, *Comentarii* 51, *Distribuiri* 134

Postarea descrie imaginea unei case creștine în context contemporan și este alcătuită dintr-un mesaj text însoțit de o imagine sugestivă.

Textul are o lungime de 787 de cuvinte și este împărțit în 9 paragrafe. La început se vorbește despre colțul de rugăciune ca utilitate practică și misiune creștină, semn al prezenței creștine în acea casă. Apoi se încurajează pictarea unei icoane cu sfinții ocrotitori ai tuturor membrilor familiei. Se încurajează cina tradițională în familie, cu toate gesturile creștine care o compun. Autorul prezintă pericolul invaziei digital media în casa creștină și recomandă unele măsuri de protecție. În final, se fac alte recomandări despre prezența la biserică și milostenia creștină, recomandări practice și ușor de asimilat de majoritatea familiilor.

Imaginea reprezintă o fotografie a colțului de rugăciune din camera de studiu a autorului, descriere care nu este menționată în textul principal, ci autorul răspunde unei întrebări din secțiunea de comentarii.

Din cele 50 de comentarii, multe reprezintă mesaje apreciative și de mulțumire pentru aceste îndrumări pastorale. Patru comentarii sunt însoțite de fotografiile ale colțurilor de rugăciune ale diferitelor persoane individuale. Abbot Tryphon răspunde la primele 5 dintre ele cu o reacție *like*, iar la fiecare dintre întrebări răspunde personalizat. Există și unele comentarii care sugerează abordarea temei în cazul familiilor monoparentale, lucru pe care Abbot Tryphon promite să-l facă în viitor.

Postarea este distribuită de pagina unei episcopii ortodoxe din SUA, de 9 parohii ortodoxe din SUA, 2 centre sau asociații ortodoxe, precum și în cadrul a 4 grupuri de

discuții, restul fiind persoane particulare. Distribuiri pe paginile parohiilor sunt însoțite de recomandări de implementare a acestor puncte în casele credincioșilor.

Morning Offering (29 iunie 3:02)

Statistici: *Total reacții 38, Like 30, Love 8, Comentarii 0, Distribuiri 7*

Abbot Tryphon distribuie un interviu audio (link extern) realizat pentru Ancient Faith Radio din Statele Unite. În interviul de aproximativ 7 minute, autorul vorbește despre casa creștină, subiect abordat și în mod text cu o zi înainte. Accesul la resursă este gratuit, însă acest lucru nu se poate face instant în pagina Facebook, utilizatorii fiind redirecționați spre pagina Ancient Faith Radio.

Nu există nicio descriere a materialului video sau un mesaj explicativ din partea lui Abbot Tryphon, utilizatorul fiind lăsat să urmărească pagina Ancient Faith pentru mai multe detalii.

Nu există niciun comentariu, iar din cele 7 distribuiri, doar una este realizată de o parohie ortodoxă din Statele Unite, restul aparțin persoanelor particulare.

What is Christian Freedom (17 iunie 8:24)

Statistici: *Total reacții 41, Like 33, Love 8, Comentarii 1, Distribuiri 12*

Abbot Tryphon distribuie un interviu video (link extern) cu un realizator Youtube de programe duhovnicești din Statele Unite. Utilizatorii pot vizualiza în mod gratuit materialul video propus, însă acest lucru nu se poate face instant în pagina Facebook, aceștia fiind redirecționați spre pagina Youtube. Există, așadar, un pas suplimentar care poate fi descurajant pentru unii utilizatori.

Nu există nicio descriere a materialului video sau un mesaj explicativ din partea lui Abbot Tryphon, utilizatorul fiind lăsat să urmărească pagina Youtube pentru mai multe detalii.

Există un singur comentariu de mulțumire și 12 distribuiri, dintre care doar o distribuie pe grup.

Concluzii

Diferența dintre cele mai populare și cele mai puțin accesate postări este dată de conținutul acestora. Un text teologic bine argumentat și publicat la timpul potrivit, însoțit de o imagine sugestivă va fi mult mai bine receptat decât o postare care face trimitere la un site extern precum *Youtube*, *Patreon* sau *Instagram*, mai ales dacă pentru a vizualiza resursa este nevoie de crearea unui cont suplimentar.

Un număr important de comentarii reprezintă mesaje de mulțumire sau binecuvântare (în cazul în care postarea este corelată cu un praznic bisericesc) sau aprecieri legate de imaginea care însoțește postarea.

Lungimea textului postării nu este un element critic, importantă fiind actualitatea și relevanța mesajului.

Sfaturile practice, cu aplicabilitate generală, care pot fi implementate în viața de zi cu zi a credincioșilor, au mai multe șanse să fie distribuite de paginile unor

biserici locale sau asociații, și astfel să se bucure de o mai mare răspândire. Teologia academică este puțin atractivă pentru omul de rând, el căutând răspunsuri la întrebări din viața personală.

Comparând postările populare ale lui Sister Vassa cu unele care au generat un număr mediu de reacții, putem observa că temele care sunt conectate cu calendarul liturgic se bucură de o mai mare receptivitate. Conținutul teologic al postărilor este relativ constant, însă diferența este făcută de momentul în care o postare se asociază cu o celebrare liturgică. Dintre temele care au generat un număr mediu de reacții, amintim: *O Cincizecime continuă*, *Rodirea duhovnicească*, *Toți suntem trimiși*, *Chemarea de a fi sarea pământului*, *Nădejdea în Dumnezeu* sau *Semnificația postirii*.

Comparând postările populare ale lui Abbot Tryphon cu unele care au generat un număr mediu de reacții, putem observa că temele în care se face o analiză pur teologică, fără o aplicabilitate practică imediată, sunt defavorizate. Totuși, în ceea ce privește comentariile, deși mai puține statistic, cele mai multe dintre ele sunt scrise în deplină legătura cu tema, reprezentând întrebări sau nuanțări teologice. Unele dintre temele pur teologice amintite mai sus sunt: *Relația dintre har și fapte bune în contextul mântuirii*, *Personalitatea criticului*, *Virtute și curaj*, *Legătura dintre templul Vechiului Testament și templul cel nou*, *Falsa smerenie* sau *Bucuria inimii*.

Timpul de postare nu are neapărat o legătură directă cu numărul mare sau scăzut de vizualizări.

Cititorii postărilor nu sunt exclusiv din Statele Unite sau Marea Britanie, ci sunt și din spațiile ortodoxe europene, chiar din România. Ce înțelegem prin acest apetit de lectură a unui text ortodox scris într-o limbă străină? Din punctul nostru de vedere, setea de lectură în mediul virtual, cu precădere pe social-media, acolo unde elementele distractive sunt numeroase, reprezintă un alt fel de căutare a păcii.

Cei care urmăresc mesajele celor doi nu sunt numai ortodocși, ci și catolici și protestanți. Am putea spune, poate exagerând puțin, că cei care urmăresc aceste postări, neortodocși, mulți dintre ei se află în postura auditorilor din perioada catehumenatului primar.

Sister Vassa are un discurs ce se adresează unui public educat, sensibil la elemente profunde, adânci din adevărul de credință. Cu alte cuvinte S. Vassa ar construi cuvântul ei pentru categoria „luminaților”, în timp ce Abbot Tryphon are o propovăduire ce se potrivește auditorilor, îngenunchetorilor și luminaților, deopotrivă.

Ca o concluzie ultimă, considerăm că prezența monahilor în mediul virtual este importantă în măsura în care aceasta se rezumă la propovăduire, una constantă, lipsită de egocentrism, consistentă din punct de vedere teologic. De asemenea, credem că este nevoie de antrenarea expresă pentru acest tip de misiune încă din Facultățile de Teologie. Componenta misionară, de catehizare și propovăduire în mediul on-line e important să fie analizată, studiată și îmbunătățită. Aceasta nu va înlocui misiunea clasică, dar își cere locul ei. În ce privește oportunitatea prezenței monahilor în mediul

virtual, considerăm că ceea ce afirmă Arhiepiscopul Alba Iuliei este în deplină concordanță cu învățătura ortodoxă, dar, în același timp, suportă anumite nuanțe când vine vorba de misiunea asumată și binecuvântată de episcopul locului. Deci misiunea monahului, dacă acesta este foarte bine antrenat în probleme teologice, dacă este dăruit de Dumnezeu cu harul misiunii în mediul virtual, dacă își asumă riscurile unei astfel de prezențe, poate avea efectele misionare reclamate în textul evanghelic de la Mt. 28, 19-20.